

ПРАВНИ ОКВИРИ ЗАЈЕДНИЧКЕ ТРГОВИНСКЕ ПОЛИТИКЕ ЕВРОПСКЕ УНИЈЕ У СВЈЕТСКОЈ ТРГОВИНСКОЈ ОРГАНИЗАЦИЈИ

doi: 10.7251/SPM1346041T

Апстракт: Заједничка трговинска политика Европске уније не може се потпуно разумјети уколико се не узме у обзир њен однос са Свјетском трговинском организацијом. Нарочит значај у том правцу има систем решавања спорова, јер се велики број спорова ЕУ са развијеним земљама решава у том правном оквиру. Такође Свјетска трговинска организације је и форум на коме се решавају бројна питања свјетске трговине путем преговора. Посебну важност имали су преговори у вези пољопривреде и питање субвенција.

На самој Уругвајској рунди преговора када се стварала СТО, заједничка трговинска политика ЕУ и субвенције играле су значајну улогу. То је нарочито било важно за ЕУ, јер је најдиректније утицало на њену заједничку пољопривредну политику. Повратно, био је видљив утицај и на буџетске приходе.

Надаље се наметало питање о неопходности стварања погодне позиције за ЕУ у преговорима у оквиру СТО. При томе се морало водити рачуна о базичним принципима на којима почива СТО од значаја за заједничку трговинску политику ЕУ иако они нису експлицитно набројани у Споразуму о СТО. Међутим, поједини од њих се могу утврдити на основу преамбуле и споразума.

Кључне ријечи: недискриминација, либерализација трговине, транспарентност, преамбула, споразум, субвенција, уругвајска рунда, буџетски приходи, заједничка пољопривредна политика, заједничка трговинска политика, преговори.

* Проф. др Филип Турчиновић, редовни професор Правног факултета Универзитета у Бањој Луци

УВОД

Напријед смо истакли да не постоји листа базичних принципа на којима функционише СТО. Међутим, они произилазе из Преамбуле и правила из Споразума закључених у њеном оквиру. Апострофирамо четири за која нам се чини да су врло важни за наша разматрања и то: 1) либерализација трговине, 2) недискриминација, 3) промоција фер међународне трговине и 4) транспарентност правила о међународној трговини.

1. Либерализација трговине

Експанзија трговине робом и услугама требало би да доведе до пораста животног стандарда. Сматрало се на почетку да би се то могло постићи посредством реципрочних споразума о смањењу знатног дијела царинских тарифа и других баријера слободној трговини. Наведено узето само за себе могло би да значи неограничен раст свјетске трговине али би се по природи ствари морало водити рачуна о одрживом развоју односно о заштити човјекове околине. Осим тога неопходно је да развијене државе улажу напоре како би се активно укључиле у даљи развој међународне трговине.¹

Преамбула Споразума о стварању СТО садржала је јасно изражену намјеру да се смање баријере у међународној трговини. Најприје се користила метода одређивања баријера које су дозвољене али са тенденцијом да се и оне ограниче или смање посредством преговора. У суштини постојала су два најважнија инструмента са којима су државе спречавале слободну трговину. То су квоте и тарифе.

¹ Види потпуније у књизи проф. др Поповић Г, Економија Европске уније, 2009 стр, 24-26.

Према правилима СТО употреба тарифа и квота је врло рестриктивна. Осим тога видљива је тенденција да се оне знатно смање.²

Према одредбама ГАТТ-а државе су обавезане да утврде максимум за специфичне производе. То указује да постоји тенденција да се снижавају баријере за специфичне производе.

У оквиру ГАТТ-а било је седам рунди преговора на којима су се махом смањивале царинске тарифе. У високо индустријализованим земљама тарифе су пале са 40% на мање од 5%. Принципијелно је то смањење почивало на некој врсти реципроцитета. Поједине државе су предлагале своје моделе смањења. Након тога би се по правилу достигао ниво смањења прихватљив за све. Међутим и поред тога државама се оставља могућност да прихвате или не достигнути ниво у преговорима. Поједине државе по правилу различито уговарају тарифе за специфичне производе тако да нема посебних тарифа и дажбина ГАТТ-а за њих.

Повећање трговине заједно са Споразумом о нижим стопама тарифа била би компензација за бројне државе извознице. Супротно томе ГАТТ је садржао правила о заштити извјесне црте интегритета тих ограничења посредством забране тарифа. Примјера ради постоји посебан споразум посредством којег се стандардизује процјена роба за опорезивање и правила за одређивање максималног износа накнаде за царинску инспекцију и друге сличне услуге.

У ГАТТ-у се забрањује употреба квота и других забрана на увоз након царинења. У пракси су се овакве одредбе примјењивале прилично широко.

Историја односа у пољопривреди и текстилу показује да се највећи њихов дио одвијао ван правила ГАТТ-а. Након успостављања СТО ове двије области су се повратиле под режим правила ГАТТ-а из 1994.

Најприје је у оквиру Споразума о пољопривреди СТО наложено да се нецаринске баријере подведу под режим тарифа

² Види чланове 34-37 Уговора о функционисању Европске уније О. Ј. Ц 115 од 09. 05. 2008.

и да се у будућности такве тарифе не употребљају. Очекивало се да ће се тарифе током времена умањивати без обзира што су на почетку биле одређене прилично високо.

У погледу субвенција постојала је очигледна намјера да се оне одрже када је ријеч о могућности повећања прихода али не да се дају како би се деформисали трговачки токови. Када је ријеч о извозним субвенцијама у споразуму се захтијева њихово уклањање.³

Па ипак и поред свега наведеног преговори о Споразуму о пољопривреди били су веома тешки за ЕУ.

Заједничка пољопривредна политика у ЕУ потиче још из 1960 године и базира се на бројним принципима. Међу њима посебно мјесто је заузимала намјера да се оствари повлашћени положај за производе из Заједнице/Уније како би се достигла потребна производња базичних пољопривредних производа. Настојало се посредством високих цијена одржати повлашћени положај домаћих произвођача. Временом су остварени бројни вишкови производа који су омогућавали позитивне билансе у значајном дијелу трговинских трансакција.

Упркос томе стварало се увјерење да је систем високих цијена и субвенционираних извозних послова веома скуп и није га могуће реформисати. Осим тога прибјегавало се извозним субвенцијама нарочито у прекоморској трговини што је у крајњем довело до тензија у трговини са САД. Пријетила је опасност да се доведу у питање врло развијени трговински односи оба субјекта.⁴

Примјена трговинских преференцијала од стране ЕУ била је инкомпатибилна са Споразумом СТО о пољопривреди и морала се реформисати прије свега у дијелу који се односи на приступ роба на ЕУ тржиште.

³ Види потпуније о појединим аспектима субвенцијама у агрополитици уопште. Lula da Silva, L. I, Time to Get Serious About Agricultural Subsidies, International Herald Tribune, (www.ihf.com/articles/2006/06/01/opinion.edula/php)

⁴ Фуснота: види потпуније о правним карактеристика појединих спорова. Банана рат је пријетио да озбиљно наруши висок ниво трговинске сарадње између САД и ЕУ. О томе детаљније од Bahla R, THE Bananas War, in Mc George Law Review, пом. 31 2000.

Када је ријеч о текстилу познато је да се од 1974. године повећава међународна трговина између развијених земаља и земаља у развоју. Она се базирала на Споразуму о текстилу. Према одредбама тог споразума њихов однос се темељио на специфичним квотама за текстил и одјећу до којих се долазило путем преговора.

У оквиру Споразума о текстилу и одјећи земље у развоју су инсистирале да се квоте са МФА уклоне кроз четири фазе закључно са 2005. годином.

Када је ријеч о трговини услугама ваља нагласити да се ГАТТ бавио услугама од случаја до случаја, јер није било могуће обухватити макар дјелимично случајеве који би се могли сврстати у трговину услугама. Наравно то није било могуће и из разлога што је технолошки напредак доносио све већу сложеност и све већу разноврсност услуга. Споразум о СТО укључио је Општи споразум о трговини услугама. (ГАТС).

Овај Споразум дефинише трговину услугама као обављање услуга:

а) са територије једне државе у другу

б) са територије једне државе до потрошача у другој држави чланици и

в) снабдијевање од стране једне државе чланице кроз комерцијалну презентацију у другој. Таква поставка је слична када је ријеч о третману трговине услугама у Европској унији.

На почетку се базична обавеза из ГАТС-а односила на обезбјеђивање клаузуле најповлашћеније нације (МФА) са могућношћу да државе чланице захтијевају испуњење специфичних очекивања у овој сфери што је могло бити предметом преговарања у наредном десетогодишњем периоду. У СТО се њеним чланицама налагало да успоставе слободно приступање тржишту специфичним производима.

У ЕУ се одржавала извјесна инерција на основу које су поједине државе чланице настојале да у неким секторима одложе слободан приступ трговини специфичним услугама. Тако су нпр. Французи избјегавали да либерализију трговину

услугама у аудиовизуелном сектору. При томе су се позивали на специфичности присутне у својим културним, образовним, социјалним и здравственим политикама.⁵

2. Недискриминација

Други општи принцип на основу којег је СТО настојала да обезбиди повећање међународне трговине и економско благостање је недискриминација. Елиминисање односно одсуство дискриминације је било предвиђено и у ГАТТ-у. У члану један предвиђена је клаузула највећег повлашћења која забрањује дискриминацију страних држава и клаузула националног третмана која забрањује разлику у третману између домаћих и страних производа.

Клаузула највећег повлашћења суштински је забрањивала дискриминацију базирану на поријеклу робе уз уважавање царинских прописа, такса и унутрашњих цјеновних прописа. Сходно томе није се могла примјењивати већа тарифна стопа на робу која је пристизала у ЕУ из чланица СТО. Поред МФН клаузуле примјењују се у ГАТТ-у и бројна друга правила против дискриминације.

Међутим, постоје два значајна изузетка. Први предвиђа одсуство примјене за случај када је ријеч о зони слободне трговине и други када је ријеч о царинској унији.⁶

Али ипак не предвиђа се отклањање давања различитог или преференцијалног статуса за робу из земаља у развоју.

Постоје два значајна изузетка када је ријеч о клаузули националног третмана. Дозвољава се дискриминација када је ријеч о јавним набавкама за полицију и када се плаћају субвенције за домаће произвођаче.

⁵ Бијелић П. Светска трговинска организација, Београд 2002.

⁶ Види члан XXIV ГАТТ-а

3. Промоција поштене фер међународне трговине

Споразум о СТО садржи више правила која се баве питањима поштене фер међународне трговине. О томе свједочи и ТРИПС.

Комплементарно овом Споразуму ГАТТ садржи низ правила која се баве дампингом и субвенцијама о којима постоје и посебни споразуми. Члан VI оспорава али не забрањује дампинг који се стварно дефинише као продаја робе за извоз по цијенама нижим од оне која се плаћа на домаћем тржишту или је нижа од оне која је потребна да би се покрили трошкови њене производње.

Европска унија има правила којим се предвиђају мјере за отклањање непоштене међународне трговине. Оне обухватају активности које онемогућавају наступање штете настале на основу нефер (непоштене) трговинске праксе у међународној заједници за субјекте из ЕУ.

Ту се прије свега мисли ма антидампинг мјере које се корисно могу употријебити за умањање дампинга. Антидампиншко право има релативно дугу историју.⁷

Међутим тек након седамдесетих година прошлог вијека ово право се учесталије односно екстензивније употребљава.

Европска Заједница/Унија је прву Уредбу о антидампингу усвојила 1968 године. Садашња верзија је означена као 384/1996 али је више пута допуњена амандманима.⁸

Ријеч је о веома комплексним процедурама и правилима које су радили специјализовани тимови по правилу у малим групама у Бриселу. Кључна питања када је ријеч о антидампинг мјерама су 1) што је то нормална вриједност и 2) што је то експортна цијена. У практичном смислу остаје питање како је те односе међу њима могуће упоређивати?

⁷ Најприје је Канада 1904 године успоставила антидампиншко право. Потом су Нови Зеланд 1905, Аустралија 1906, Уједињено Краљевство 1921 и САД такође 1921 године донијели прописе о антидампингу. Види потпуније WTO Annual Report 2000 p. 46-49.

⁸ Види текст Uredbe 384/96 od 22. decembra 1995. godine. u O. J. L. 56/ od 1. Marta 1996.

Нормална вриједност се означава као цијена која се плаћа по редовном трговинском курсу од стране независних потрошача у земљи извоза. У великом броју случајева дампинг се одређује дугачијим методама. У случајевима када нема тих производа на домаћем тржишту, када се на домаћем тржишту формирају цијене које доносе губитак, када роба потиче из нетржишних извора и када се цијене на тржишту формирају другачије од редовног тржишног модела формирања.

За случај одсуства адекватних цијена на домаћем тржишту сматра се нормалном вриједношћу ако су цијене мање од 5% експортних цијена на ЕУ тржишту. Ако се узме да се многобројне цијене роба формирају за извоз онда се логично намеће закључак да се у таквим околностима формирају експортне цијене, упркос томе што се не може нормална вриједност формирати само помоћу параметра домаћег тржишта. Онда се формирају на основу конструкционе вриједности која подразумијева цијену коштања, трошкове продаје, режијске трошкове и профит. Такође се употребљава и метода компарирања са експортним цијенама истих производа из земаља извозница тог производа.

4. Транспарентност међународних трговинских прописа

Транспарентност међународних трговинских правних правила је један од најважнијих принципа из Споразума о СТО. Сматрало се оправданим да се уклоне препреке које настају када треба примијенити одговарајуће правило на слободном тржишту.

Постоје три врсте правила о транспарентности правила.

Прво је садржано у члану 10 ГАТТ-а и захтијева објављивање закона, уредби, судских одлука и административних одлука које се односе на широки дијапазон трговинских послова. Такође је битно да постоји јавно доступан преглед релевантних одлука нижих нивоа власти.

Друго је захтјев већине споразума СТО који захтијевају нотификацију различитих закона и прописа од стране држава

чланица, посебно случајева о којима се води спор да би их могле коментарисати и дјеловати државе које имају интереса да се умијешају. Такође се предвиђају обавезе о успостављању механизма за омогућавање добијања потребних информација о тим законима и уредбама. Овај тип нотификација се чува у централном регистру СТО.

Треће, постоји регуларна процедура о објављивању елемената трговинске политике држава чланица. Највећи дио се одвија кроз Ревизију о механизмима трговинске политике. Објављује је Секретаријат у сарадњи са државама чланицама.

5. Нека изузећа од основних принципа

Постоје бројна изузећа од основних принципа. Она се протежу на различите области. Позната су изузећа када је ријеч о националној безбједности, билансима плаћања, заштита јавних добара и заштити здравља.

У члану XXI ГАТТ стоји када је ријеч о националној безбједности да ништа не спречава државе чланице да предузму акције потребне да би заштитиле своје суштинске националне безбједносне интересе. Мисли се на оне који су угрожени услед пријетње нуклеарним материјалима, оружјем и другом робом која би се могла користити у ратне сврхе.

ГАТС И ТРИПС садрже слична правила.

Чланице СТО које имају платно-билансне проблеме морају примијенити рестриктивне мјере предвиђене члановима XII и XVIII:В, као и XII члан XII ГАТС-а.⁹

Осим тога постоји и Комитет за платнобилансне рестрикције СТО који ради мониторинг употребе трговачких мјера потребних за отклањање ових проблема.

Најважнији изузеци од ограничавања нивоа тарифа и забране квота предвиђени у члану XIX у виду Ескејп клаузуле. То би се могло оцијенти као догма у иначе неспорној оријентацији

⁹ Vidjeti članove XII i XVIII:B GATTa

изградње слободног тржишта и слободне трговине у међународној заједници. Признато је у међународној трговини чак и у временима када је она профитабилна готово за све учеснике да има добитника и губитника унутар националне економије. Уважавајући ову околност која наступа усљед ниже цијене појединих увозних продуката при чему су на добитку домаћи потрошачи, али су домаћи произвођачи на губитку, ГАТТ дозвољава да увоз ових производа који условљавају губитке за домаће произвођаче може бити ограничен. Ипак употреба ових мјера мора бити у складу са одредбама Споразума о заштити СТО. Захтијева се од тражиоца да потврди чињенице односно потребне услове за примјену члана XIX.

Заштитине мјере не могу се примјењивати више од четири године односно морају се у том периоду прогресивно либерализовати. Ове мјере се могу примјењивати само у ограниченим околностима. У неким ситауацијама чланице које успостављају заштитне мјере морају дати компензације за оне чланице које су њима тешко погођене. Компензације ове врсте не могу се давати прије истека рока од три године од увођења мјера.

У ЕУ најприје нису увођене заштитне мјере али се касније примјењују у неким ипак ограниченим случајевима у којима су ове мјере уведене од стране Аргентине, Кореје и Сједињених Америчких Држава успјешно отклоњење у поступку рјешавања спорова према процедури СТО.

Члан XX ГАТТ-а предвиђа опште изузетке од правила за мјере и то у случајевима: 1) када оне нису донијете у арбитрену и неправном дискриминаторном поступку између чланица, 2) када се ради о прикривеним трговинским пословима, 3) потреба да се заштити јавни морал или здравље и 4) у сукобу са конзистентним правилима ГАТТ-а који се односе на исцрпљиве ресурсе. Идентичну одредбу у вези са тим садржи ГАТС.

Међутим у пракси решавања спорова у СТО видљива је еволуција овога члана. Постоје и два врло важна Споразума и то: Споразум о санитарним и фитосанитарним мјерама и Споразум о техничким баријерама трговини.

Као што смо казали ГАТТ дозвољава увођење мјера које се односе на заштиту људи, животиња и биљака од зараза, болести и епидемија. То мора бити урађено на бази научних сазнања. Првенствено се ради о процјени ризика која се базира на вјероватности појаве негативних посљедица као објективне основе за примјену мјера фитосанитарне заштите. Ове мјере се не могу примјењивати арбитрарно и дискриминаторски у приликама када међу чланицама преовлађују идентични услови.

Споразум о фитосанитарној заштити промовише употребу међународних стандарда, мада је неспорно да СТО дозвољава право чланицама да успоставе сопствени ниво заштите.

Поједини аутори истичу да је то условило настанак великог броја спорова од којих се поједини истичу по контроверзама које доносе. У том правцу индикативан је спор између САД и ЕУ у коме је ова друга забрањивала увоз стоке са вишком хормона.¹⁰

Споразум о техничким баријерама у трговини примјењује техничке стандарде и техничке уредбе. Кључна обавеза је да се предвиди клаузула највећег повлашћења (МФН) и национални третман. Осим тога врло је важно да се осигура да техничке уредбе у вези производа не доносе непотребне препреке међународној

¹⁰ Привреда САД је у 2000. години извозила у ЕУ 165 билиона долара робе и 85 билиона услуга док је увозила 220 билиона долара робе из ЕУ и 63 билиона услуга. Трговина се базирала на Трансатланској економској сарадњи. Садашње стање се заснива на Новој трансатланској Агенди која подразумева заједничку дјелатност ЕУ и САД.

Посебан значај за развој ових односа имали су самити. Тако је на самиту у Бону 21. јуна 1999. године на коме је одлучено да се у раној фази откривају и идентификују проблеми како би се они благовремено отклонили.

Међутим, и поред тога настајали су бројни спорови који потичу из различитих извора. Легислатива ове области у САД је унилатералистички оријентисана што само по себи ствара основу за бројне спорове. Осим овога постоје различите царинске баријере, заштитни одбрамбени трговачки механизми и рестрикције које произилазе из националних система безбједности.

ЕУ је усвојила нови режим за увоз банана на њено тржиште што је довело до спора који је превазиђен на тај начин што је ЕУ промијенила свој резим увоза банана и увела нови прихватљив за САД, базиран на правилима СТО.

Види потпуније о *Banana case* у: Dokumentu МЕМО 00/40 Брисел 5 VI 2000.

трговини. Споразум предвиђа да уредбе не могу бити рестриктивне више него ли што је потребно да се испуне циљеви везани за људско здравље и безбједност.

Овај споразум такође предвиђа подударање пореских процедура. Видљиво је настојање да се обезбиједи транспарентност и да се детаљни прописи публикују како би се могли коментарисати прије њиховог објављивања и примјењивања.

Споразум предвиђа примјену међународних стандарда употребљиве перформансе радије него ли дизајнирање критеријума и признавање валидности тестирања у иностраним лабораторијама.

6. Решавање спорова у СТО

Познато је да Споразум о СТО садржи бројна правила које чланице морају примјењивати у својим трговинским пословима. Услед тога наметало се као нужно да се успоставе механизми ради рјешавања спорова који настају у примјени и тумачењу наведених правила. Уколико не би постојали механизми за рјешавање спорова онда би постојећа правила мало значила.

Рјешавање спорова се одвија на основу Споразума о решавању спорова. Елементи овог споразума датирају још од 1950. године у ГАТТ-у када се организовао панел између страна у спору гдје би извјештај са панела био основом за постизање консензуса. Овакав систем се у бројним случајевима показивао као успјешан. Међутим, није мали број случајева у којима се с обзиром да панел укључује сагласност стране која губи није могао бити ефикасан и често се западало у ћорсокак.

Новина коју доноси Споразум о решавању спорова састоји се у томе да се извјештај са панела може усвојити и ако нема о томе сагласности. Ова фундаментална измјена приступа је била усвојена најприје од ЕУ и Јапана. Сагласили су се о потреби да се обезбиједи мање формалан процес у смислу изрицања пресуда. Такође се пледира на измјену процедуре како би обезбиједио жалбени поступак. Осим тога било би нужно у поступцима са САД обезбиједити да се они у цјелости одвијају у оквиру СТО.

Неколико општих услова су карактеристични за споразум. Прво конституише се обавеза да се спорови између чланица СТО рјешавају у оквиру механизма за рјешавање спорова у организацији. То подразумијева и одсуство унилатералне акције. Спор се мора решавати са намјером да се постигне позитивно рјешење прихватљиво за стране у спору и у складу са споразумима СТО.

Одлука о спору мора бити у складу са правима и обавезама чланица које слиједе по основу постојећег права у СТО али и међународног обичајног права. Осим тога не могу се умањивати права и обавезе предвиђене у споразумима СТО. Настоји се обезбиједити рјешење што је могуће прије и правовремено у свим од четири фазе процеса и то: консултације, панел, апелацију и надзор над имплементацијом.¹¹

Панелисти су углавном из редова бивших званичника влада држава чланица и наступају у свом персоналном капацитету. Панел се по правилу завршава за девет мјесеци али нису ријетки случајеви да се продужи трајање.

Апелационо тијело се састоји од седам чланова изабраних на четири године са могућношћу поновног избора. Извјештај Апелационог тијела се обично добија у року од 90 дана. Након тога се врши имплементација односно провјера да ли су резултати оба извјештаја примјењени.¹²

Умјесто закључка

Најчешће се у годинама преговора уочи формирања СТО наметало питање о неопходности стварања погодне позиције за ЕУ. При томе се морало водити рачуна о базичним принципима на којима почива СТО од значаја за заједничку трговинску политику ЕУ иако они нису експлицитно набројани у Споразуму о СТО.

¹¹ Видјети потпуније о току поступка у свим фазама Raj Balla, *International trade law*, New York 2000. 195-201.

¹² Видјети потпуније Бијелић П. Светска трговинска организација, Београд 2002.

Међутим, поједини од њих се могу утврдити на основу преамбуле и споразума.

Апострофирамо четири за која нам се чини да су врло важни за наша разматрања и то су: 1) либерализација трговине, 2) недискриминација, 3) промоција фер међународне трговине и 4) транспарентност правила о међународној трговини.

Осим тога даљи преговори у оквиру СТО довели су до регулисања питања трговине услугама и интелектуалном својином.

На почетку је Комисија ЕУ била једини преговарач, а касније су се укључиле и државе чланице. Такав приступ је имао за последицу да преговарачке позиције одвијају у оквиру правила из Оснивачких уговора ЕУ. То је на почетку отежавало преговоре. Међутим, временом се дошло до обострано прихватљивих рјешења. На тај начин су преговори успјешно окончани 1994. године. При том су остале бројне дилеме па и неспоразуми, нарочито када је ријеч о интелектуалној својини и услугама.¹³

Њихово отклањање је захтијевало дужи временски период и стрпљиве преговоре са брижљиво спроведеним припремама.

Међутим и поред тога видљив је проблем у бројним областима који обично резултира споровима.

Комисија ЕУ је у више наврата закључила да оба споразума (ТРИПС ГАТС) улазе у ексклузивне компетенције додијелене Унији сходно члану 113 Уговора (пренумерисан у члан 133). Такав објективни распоред је врло споран у свим ставовима главних институција ЕУ и то Савјета ЕУ, Европског Парламента, Комисије па и већине држава чланица. То би морало бити разматрано у врло широком приступу што излази из основне оријентације овог чланка.¹⁴

¹³ Jackson, Davey and Sykes, *Legal problems of international economic relations*, New York 2011 p. 289-292.

¹⁴ Илустрације ради видјети: *Mišljenje 1/94 1994 ECR I - 5267*

Filip Turčinović¹⁵

CERTAIN ASPECTS OF JOINT TRADE POLITICS OF EUROPEAN UNION IN WORLD TRADE ORGANISATION

Summary

The EU common trading policy can not be fully understood unless its relationship with the World Trade Organization is taken into consideration. The dispute settlement system is of the special importance in the domain, since numerous disputes between EU and the developed countries are settled in the legal framework of the system. The World Trade Organization is a forum within which numerous world trade issues are negotiated as well. Among them, both negotiation on agriculture and solution of the subsidy issues are of a special importance.

In the course the Uruguay Round of negotiation itself, in the course of which WTO was established, both EU common trading policy and the issue of subsidies played important roles. They were of the special importance to EU, since they directly affect its common agricultural policy. Retroactively, they affect its budget revenues as well.

The next issue that emerged was a necessity for an appropriate EU position in negotiations held in the frame of WTO to be established. It was therefore necessary to take into consideration the principles WTO was based on, being important to the EU common trading policy, notwithstanding that they were not explicitly specified by the WTO Agreement. However, some of these could be established on the basis of both the Preamble and the Agreement.

Four principles, extremely important to this review, are the following: 1) liberalization of trade, 2) non-discrimination, 3) promotion of fair international trade and 4) international trade regulation transparency.

¹⁵ LL. D. , full professor of the Faculty of Law, Banja Luka University

In addition to the above, negotiation held in the frame of WTO resulted in regulation of both trade in services and intellectual property trade.

In the beginning, the EU Commission was the only negotiator, with member states joined at a later stage. An approach of the kind resulted in development of negotiation positions aimed at preventing any derogation of the rules specified by the EU Treaties. At an early stage, negotiations were being aggravated that way. However, solutions acceptable by both sides were at length made. That way the negotiations were successfully completed in 1994. But, numerous dilemmas and misunderstandings remained unresolved, especially when it came to both intellectual property and service issues. It took long time and carefully prepared tactical negotiations to have them settled.

Key words: *preamble, agreement, subvention, Uruguay round, budget revenues, joint agricultural policy, joint trade policy, negotiations*

ЛИТЕРАТУРА

- Поповић Г, Економија ЕУ, Бања Лука 2009.
- Bhala R, International trade law, New York 2000.
- Bahla R, THE Bananas War, in Mc George Law Review, nom. 31 2000.
- Бијелић П. Светска трговинска организација, Београд 2002.
- Understanding the WTO, Публикација сваке године излази сајт www.wto.org
- сајт World Bank, Development, Trade and WTO (Handbook) www.worldbank.org
- Lula da Silva, L. I, Time to Get Serious About Agricultural Subsidies, International Herald Tribune, ([www. iht. com/articles/2006/06/01/opinion.edula/php](http://www.ihf.com/articles/2006/06/01/opinion.edula/php))
- сајт ГАТТ а www.gatt.org
- Burca de G. -Craig P. EU law, New York, EU law, 2012.
- Jackson, Davey and Sykes, Legal problems of international economic relations, New York 2011